

Rohepööre eeldab mugavustsoonist väljatulemist

Marleen Murumets

Inimestele tundub rohepööre kallis ja ebamugav, aga see on ainus ja õige valik.

Rapla kultuurikeskuses toimus 7. juunil roheoskuste seminar, mille viisid läbi Helen Sooväli-Sepping ja Piret Vacht. Sooväli-Seppingul on doktorikraad Tartu Ülikoolist inimgeograafia erialal ning igapäevase töö osana koordineerib ta roheoskuste väljatootamist ja loomimist kõrghariduse õppekavadesse Tallinna Tehnikaülikoolis. Vacht on omandanud doktorikraadi Tallinna Ülikoolis ökoloogia erialal ja on pika õpetamiskogemusega nii keskkoolis kui ka ülikoolis. Tema teadushuvi on seotud mullastikuga ning inimese ja keskkonna suhetega.

Seminaris avas täiskasvanuhariduse koordinaator Raplamaal Ivi Sark. Seminar ise peeti kahes osas, esimene keskendus mõistete selgitamisele ja teises osas toodi praktilisi näiteid, kuidas oma elu keskkonnasõbralikumaks kujundada.

Mis on rohepööre?

Rohepööre eesmärk on kliimamuutuste mõjusid vähendada ja aeglustada. Rohepööre lähtub Euroopa rohelisest kokkuleppes ja on lühidalt öeldes ettepoole mõtlemine, mis hõlmab puhast energiat, kestlikke kogukondasid, liikuvust, kestlikku toidutootmist, tervist ja bioloogilist mitmekesisust, puhast ringmajandust ja null-saastet. Selle eesmärk on muuta prae-

Helen Sooväli-Sepping.

gused keskkonnale kahjulikud ühiskondlikud ja majanduslikud protsessid kestlikuks, ehk saavutada tasakaal inimese heaolu ja planeedi piiratud ressurside vahel.

Kliima on paljude aastate keskmine ilmade vaheldumise muster. Selleks peavad olema vähemalt 30 aasta andmed, et teha järeltõlki kliima kohta. Kliimamuutus tähendab, et need muustrid on hakanud muutuma. Seda iseloomustavad globaalse temperatuuri tõus; merevee taseme tõus, mis toob kaasa hoovuste muutumise; sagedasemad ja tugevamad tormid, üleujutused ja muud ootamatud ilmastikunähtused.

Eestis on kliimamuutus kaasa toonud selle, et külmaperiood algab umbes kuu aega varem, lumikatte kestus on samas vähenenud 20 päeva ehk 18%, meri jääb vähem, kuumalaineid on rohkem ja pikemalt ning tormid esinevad sagedamini. Sagenevad põuad

toovad aga kaasa näiteks toiduainete hinna tõusu.

Kliimamuutusega kaasneb elurikkuse kadu, sest paljude liikide jaoks muutuvad keskkonnatingimused sobimatuks. Kuid elurikkuse kaole aitab kaasa ka inimtegevus, eelkõige maakasutuse muutus: metsade maharaiumine, suured monokultuurid põllud, veerežiimi muutus ning väetiste ja taimekaitsevahendite ulatuslik kasutamine, kui nimetada suurimaid mõjutajaid.

Elurikkust kahjustab samuti elupaikade killustumine, kui suured ja sidusad elupaigad jagatakse väiksemateks tükideks, mida eraldavad maanteed, põllud, linnad ja muud rajatised. Enamasti jäävad loodusele alles piirkonnad kõige viletsamad elupaigad, mis on ühtlasi varasemast väiksemad.

Esinejad töid näiteid erinevatest metsakooslustest, millest ühed aitavad rohepöörele kaasa ja teised mitte nii väga. Eelistada tuleks selliseid

Piret Vacht.

Fotod: CAMILLA KÄNNOLA

kooslusi, kus on suurem bioloogiline ja funktsionaalsem mitmekesisus, ühtlasi on sellised metsad tõhusamad õhusaaste leevendajad. Juurestiku mitmekesisus mängib samuti olulist rolli.

Seda, kui elurikas on mõni paik Eestimaal, saab vaadata Rohemeetrist. See Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituudi makroökoloogia töörühma ja maastike elurikkuse töörühma välja töötatud rakendus annab hinnangu Eesti maastike rohesõbralikkusele ning pakub juhiseid maastike säästavamaks kujundamiseks.

Näiteks Rapla kohta annab Rohemeeter teada, et see, kuidas õuealad ja aiad toetavad elurikkust, sõltub nende looduslikkusest, ehk taimeistiku rikkusest jne. Kui õuel on ainult kõva kate või madal muru, siis elurikkust ei ole. Tiheasustusalad (nt Rapla linn) toetavad elurikkust juhul, kui looduse säilimisele

ja elurikkuse soodustamisele on tähelepanu pööratud.

Rohemeeter ütleb sedagi, et Raplast on leitud looduskaitsealuseid liike nagu põhjanahkhiir.

Märjamaa kohta saab aga teada, et mõned seal kasvavad puud on Eesti keskmisega võrreldes oluliselt kõrgemad. Teisest küljest on murettekitav, et kõvakattega pinnad on elurikkuse jaoks väga ebasoodsad.

Esinejad tõdesid paraku, et Eesti elanikke kliimakriisi ja elurikkuse kadu ei kõneta.

Firmakingituste asemel toeta kogukonda

Päeva teine pool oli praktilisem ja keskenduti isiklikule ja kogukonna vaatele, sh „kraadisime“ enda, ühiskonna ja asutuse jalajälge. Keskkonna jalajälge mõõtmiseks kasutatakse eluviisi testi, mis on leitav internetist. Saime teada, et keskmise eestlase süsinikuajalajal on umbes 8700 kg CO₂e,

kuid eesmärk 2030. aastaks on mitu korda väiksem - 2500 kg CO₂e.

Tutvustime mobiilsuspüramiidiga, mille ühes tipus on jalgsi kõndimine ja teisel pool lennukiga lendamine. Kõndimine ja jalgrattasõit pakuvad süsinikuvaba transpordivõimalust ning aitavad vähendada meie transpordist saadavat kogutulemust.

Keskkonnahoidlikkus peaks olema iga organisatsiooni väärtus. On arulage, milliseid summasid kulutavad riigi- ja eraettevõtted igal aastal reklaamkingituste peale. Kas ettevõttega koostöö tegemine eeldab ikkagi kingituse tegemise vajadust ja kas sellist ressursikulu on keskkonnale vaja? Kruusid ja joogipudelid ei mahu enam kappidesse ära, tekstiilist poekotte ja akupankasid on mitukümmend. Keegi ei jõua oma elu ajalgi neid ära kasutada. Siin ongi mõttekoht, sest kui eelarves on tõesti ruumi sellistele kuludele, võiks hoopis leida võimaluse toetada mõnda heategevuslikku algatust või oma kogukonda.

Ühiselt nenditi, et iga väike tegu keskkonna heaks on parem kui mittemidagi. Rohepööre toob aga muudatusi kõikidesse ametitesse ja valdkondadesse. Selleks, et muutusi paremini juhtida, on vaja meil kõigil saada teadlikumaks roheoskuste valdkonnas.

„Ma tahaksin jõuda selleni, et rohepööre on suur ühine eesmärk, mille ühiskonnana võtame. Mitte, et seda surutakse meile peale või mille jaoks teeme lihtsalt paberil ühe linnukese,“ ütles rohepoliitika koordinaator, kliimaministri rohereformi asekancler Kristi Klaas.

Rapla kassituba on sunnitud kolima Kodilasse

Kass Sassu MTÜ ehk Felis Rapla on sunnitud juuni lõpus sulgema kassituba Raplas, sest võlad sunnivad selleks.

Marleen Murumets

Armsaid kiisusid, keda sai piiluda Rapla kesklinnas asuva Felis Rapla kassituba akendest, näeb edaspidi rohkem sotsiaalmeedia kanalites, kuna

tuba sulgeb oma ukseid.

„Kahjuks me üle oma varju ei suuda hüpata,“ kirjutas Felis Rapla Facebooki lehel kassituba omanik Sirje Jannes. Sulgemise põhjus on tegelikult lihtne: arvete tasumine on läinud keerukaks ja tekkinud on võlad. Praegune annetus ja adopteerimiste madalaeg on viinud omanikud seis, kus neil tuleb teha karme ja kurbi valikuid. Kui nad soovivad oma hoolealustele pakkuda head elu ja kodu, siis peavad nad Rapla ruumidest

loobuma.

Eelmise aasta detsembris võeti kasutusele ka vana tööõpetuse maja Kodilas, mis 2028. aastal lammutamisele läheb. „Kui siin Raplas ülekäte läheb, on meil võimalus sinna kolida,“ põhjendas tookord kassituba omanik Sirje Jannes Kodilasse laienemist. Nüüd on see vajadus käes. Kolimiseks on jäänud aega kaks nädalat ja ruumid tuleb tagastada samas olukorras, nagu need ka rendile saadi, mistõttu on kassituba perel kibekiire pakki-

mine, koristamine ja remont käsil.

Kuna Kodila kassituba loodi tegelikult ruumipuuduse leevendamiseks ja haigemate kasside eraldamiseks, proovitakse tervemate kasside elu ja tervist sellega ohtu mitte panna, tagades neile võimalikult hea eraldatuse. „Kodilasse läheb 45 kassi, koos beebidega,“ ütles Jannes ning lisas, et kogu tegevus jätkub seal.

Kass Sassu MTÜ praegune kodu Raplas. Foto: CAMILLA KÄNNOLA

